# COGNITIEF MODEL VAN DE VAARDIGHEID 'VERBANDEN LEGGEN BIJ MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN'

| Wat leerlingen moeten kunnen *doen* | De *kennis en inzichten* die leerlingen hierbij moeten kunnen toepassen |
|---|---|
| **1. LEERLINGEN KUNNEN OORZAKEN, GEVOLGEN EN/OF OPLOSSINGEN VAN EEN MAATSCHAPPELIJK VERSCHIJNSEL/PROBLEEM BESCHRIJVEN:** | |
| • het verschijnsel of probleem definiëren | • kennis van hoe je een probleem of verschijnsel beschrijft: afbakening naar onderwerp, actoren, tijd en plaats |
| • een onderzoeksvraag en/of hypothese formuleren | • kennis van het onderscheid tussen een onderzoeksvraag en een hypothese, operationaliseren en het verschil tussen correlatie en een causaal verband |
| • mogelijke oorzaken, gevolgen en oplossingen beschrijven | • het inzicht dat er doorgaans meerdere oorzaken, gevolgen en oplossingen zijn<br>• kennis van soorten oorzaken, gevolgen en oplossingen die je kunt onderscheiden |
| • relaties tussen problemen/verschijnselen, oorzaken, gevolgen en oplossingen specificeren | • kennis van hoe je een verband beschrijft: richting en sterkte, onderscheid tussen samenhang (correlatie) en causaal verband, mogelijke wisselwerking |
| • hierbij gebruikmaken van maatschappijwetenschappelijke methodologische en inhoudelijke begrippen, theorieën, paradigma's en/of politieke ideologieën | • kennis van hoofd- en kernconcepten, theorieën, paradigma's, ideologieën<br>• kennis van de methodologische termen onafhankelijke, afhankelijke en interveniërende variabelen, indicatoren, correlatie, causaal verband, wisselwerking |
| **2. LEERLINGEN KUNNEN UITSPRAKEN OVER OORZAKEN, GEVOLGEN EN/OF OPLOSSINGEN MET GEGEVENS ONDERBOUWEN:** | |
| • relevante informatie(bronnen) zoeken / selecteren | • kennis van bruikbare bronnen voor informatie |
| • passende voorbeelden geven / illustreren met kwalitatieve gegevens | • kennis van specifieke contexten die als voorbeeld kunnen dienen en van kwalitatief onderzoek: bv. interviews, observaties |
| • passende statistische / kwantitatieve gegevens gebruiken | • kennis van kwantitatief onderzoek: bv. enquête, experiment, statistisch bewijs |
| • vergelijkingen maken tussen efffecten van variaties in een variabele, tijdstippen, plaatsen, situaties, groepen of actoren | • kennis van hoe je effecten van variaties in variabelen, plaatsen, tijden of groepen/actoren kunt vergelijken om oorzaken, gevolgen of oplossingen te identificeren of uit te sluiten |
| • een mechanisme uitleggen m.b.v. een concept of theorie | • kennis van de methodologische term mechanisme, hoofd/kernconcepten, theoriëen |
| • rekening houden met de validiteit, betrouwbaarheid, representativiteit en/of generaliseerbaarheid van gegevens | • kennis van hoe je betrouwbaarheid, validiteit, representativiteit en generaliseerbaarheid van gegevens kunt beoordelen |
| **3. LEERLINGEN KUNNEN TOT EEN BEARGUMENTEERD(E) STANDPUNT / CONCLUSIE KOMEN OVER OORZAKEN, GEVOLGEN EN/OF OPLOSSINGEN:** | |
| • een conclusie / standpunt formuleren | • kennis van hoe je door vergelijken en waarderen van mogelijke oorzaken, gevolgen, doelen en/of oplossingen tot een beargumenteerde conclusie/standpunt komt |
| • deze onderbouwen met argumenten | |
| • mogelijke tegenargumenten benoemen en/of ontkrachten | • kennis van hoe je reflecteert op de kwaliteit van bewijs, verbanden met gepaste nuance beschrijft (zien als mogelijk/waarschijnlijk, aandacht voor de sterkte) |
| • uitspraken nuanceren | |
| • reflecteren op (eigen) vooronderstellingen | • het inzicht dat wat je vooraf voor waar aannam misschien niet klopt |

© Universiteit van Amsterdam – Toetsen van denkvaardigheden en conceptuele kennis bij Maatschappijwetenschappen – www.expertisecentrum-maatschappijleer.nl